

**Структурні компоненти системи професійної підготовленості
майбутніх фахівців галузі 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»**

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

Мета – вивчення структурних компонентів системи професійної підготовленості майбутніх фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Матеріал та методи. Досягнення мети дослідження здійснювалося на основі використання наступних методів: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел – метою проведення системного аналізу з питань діяльності майбутніх фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»; анкетування, ранжування – використовували з метою визначення ієрархії значимості основних структурних компонентів системи професійної підготовленості фізичних терапевтів.

Результати. Системоутворюючим фактором системи підготовки фізичних терапевтів є мета та завдання. Метою є формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Завдання – підготовка висококваліфікованих фізичних терапевтів, готових до успішної професійної діяльності в закладах медичного профілю. У статті розглянуто найбільш значимі структурні компоненти системи професійної підготовленості фахівців фізичної терапії, якими є розумові здібності, психологічна підготовленість, фізична працездатність, мотивація до роботи, етика та культура поведінки.

Висновки. Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що з точки зору теорії системного підходу, у будь-якій професії існує власна система підготовки фахівців, яка складається з багатьох підсистем і в той же час – вона є підсистемою іншої системи більш високого порядку. Так, при підготовці фахівця спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», можна виділити цілісну систему підготовки, яка є водночас підсистемою системи національної освіти і має у своїй структурі власні підсистеми підготовки.

Аналіз системи професійної підготовленості фахівців фізичної терапії, визначив найбільш значимі структурні компоненти цієї системи, якими є розумові здібності, психологічна підготовленість, фізична працездатність, мотивація до роботи, етика та культура поведінки. Ці компоненти слід розглядати як складові професійної підготовленості фізичних терапевтів.

Ключові слова: фізична терапія, охорона здоров'я, професійна діяльність, компоненти, підготовка.

ВСТУП

Приєднання України до Болонського процесу сприяє пошуку нових напрямів у розбудові сфери професійної освіти. Одним із таких напрямів сьогодні є саме фізична терапія, ерготерапія. Так, сфера діяльності фізичного терапевта має досить широкий діапазон. Фізичний терапевт: проводить обстеження пацієнтів/клієнтів з метою визначення реабілітаційного діагнозу, виявлення рухових дисфункцій та визначення рухового потенціалу; розробляє і виконує індивідуальний план фізичної терапії/реабілітації у співпраці з іншими спеціалістами (лікарями, соціальними працівниками, психологами, вчителями, тренерами) та пацієнтом/клієнтом; провадить наукову, адміністративну, викладацьку та консультативну діяльність [1, 4].

Базовою освітою українського фізичного терапевта є університетська програма із отриманням відповідного диплома. Підготовка фізичного терапевта повинна здійснюватися у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації за спеціальністю «фізична терапія, ерготерапія» за освітнім ступенем вищої освіти «бакалавр», «магістр». Клінічний досвід повинен здобутись через проходження клінічних практик у відповідних клініках із необхідними приміщеннями та обладнанням. Фахівці даної спеціальності мають можливість працювати в галузі охорони здоров'я: випускники зможуть бути працевлаштовані в лікувально-профілактичних установах, а також в санаторно-курортних закладах у складі мультидисциплінарної команди, для виконання функції підгострої реабілітації [2].

Підготовка майбутнього фізичного терапевта до професійної діяльності побудована відповідно до сучасних соціально-економічних вимог підготовки фахівця вищого навчального закладу, нових вимог щодо модернізації та оновлення змісту професійної підготовки студентів, особистісно зорієнтованого підходу до навчання. Професійна діяльність фізичного терапевта має складну структуру і значні відмінності від інших професій. Ця діяльність вимагає високого рівня знань в таких галузях, як медицина, психологія, анатомія, біологія, фізична культура і спорт. Володіння засобами, методами і формами реабілітаційного впливу/терапії; розвиненості психологічних та педагогічних здібностей; сформованості певних рис і якостей особистості, що в сукупності становлять його професійну компетентність [2, 4].

Сучасна науково-теоретична база дозволяє обґрунтувати професійно-кваліфікаційні вимоги до спеціаліста з будь-якого фаху, що в свою чергу дає змогу створити ефективну систему їх підготовки. Однак проблема полягає в тому, що на

сьогоднішній день ще не в повній мірі вивчено ієрархію структурних компонентів професійної підготовленості у майбутніх фахівців фізичної терапії. Отже навчальні програми їх підготовки потребують свого подальшого вдосконалення з урахуванням величини вкладу кожного компоненту у загальну структуру. Наші дослідження присвячені вивченню цієї проблеми.

Мета роботи – вивчення структурних компонентів системи професійної підготовленості майбутніх фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Для досягнення мети дослідження ми визначили такі **завдання**:

1. Дослідити особливості системи професійної підготовки майбутніх фізичних терапевтів.
2. Визначити значимості основних компонентів структури професійної підготовленості майбутніх фахівців фізичної терапії.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Досягнення мети й вирішення сформульованих завдань дослідження здійснювалося на основі використання наступних методів: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел – з метою проведення системного аналізу з питань діяльності майбутніх фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»; анкетування, ранжування – використовували з метою визначення ієрархії значимості основних структурних компонентів системи професійної підготовленості фізичного терапевта (до дослідження залучили 90 здобувачів вищої освіти ОС «магістрів» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», ДВНЗ «Ужгородський національний університет», факультет здоров'я та фізичного виховання).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Основна мета підготовки фахівців галузі 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», полягає у створенні системи, заснованої на інноваційних технологіях вищої освіти, що дозволяє досягти сучасної якості підготовки фахівця нового типу [5].

З точки зору теорії системного підходу, у будь-якій професії існує власна система підготовки фахівців, яка складається з багатьох підсистем і в той же час – вона є підсистемою іншої системи більш високого порядку. Так, у професії фахівця спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія», можна виділити цілісну систему підготовки, яка є водночас підсистемою системи національної освіти і має у своїй структурі власні підсистеми підготовки фізичних терапевтів. Система професійної підготовки визначає структуру освітньо-навчальної роботи, тобто напрямки підготовки, навчальні дисципліни, об'єм навчального матеріалу з кожної дисципліни в загальному бюджеті навчального матеріалу. За посередництвом системуючого фактору вона також визначає структурні елементи професійної підготовленості фахівця спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія», тобто структуру професійно кваліфікаційних вимог, необхідний рівень сформованості і розвитку знань, вмінь, навичок, а також наявність здібностей для їх реалізації на практиці. Таким системоутворюючим фактором системи підготовки фізичних терапевтів є мета та завдання.

Метою є формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності (професійна діяльність фізичного терапевта розвивається відповідно до вимог системи охорони здоров'я та потреб громад, і передбачає надання широкого спектру клінічних та позаклінічних послуг).

Завдання: підготовка висококваліфікованих фізичних терапевтів, готових до успішної професійної діяльності в закладах медичного профілю (лікувально-профілактичних установах та санаторно-курортних закладах у складі мультидисциплінарної команди).

Мета та завдання визначають структурні компоненти системи професійної підготовленості фахівця, які впливають на вибір форм організації, засобів та методів підготовки. Обов'язковим елементом будь якої системи є оцінка повноти виконання завдань та мети, що дозволяє провести своєчасну корекцію недосконало працюючих компонентів структури (рис.).

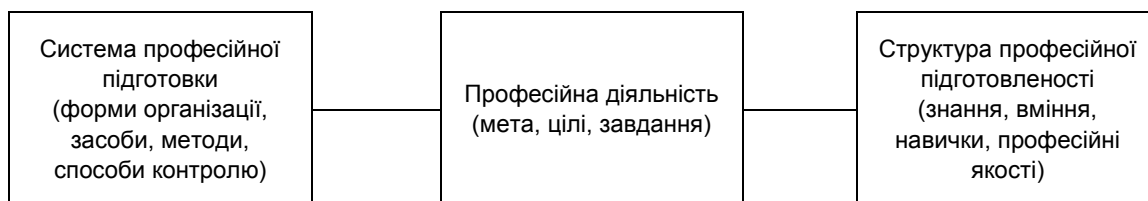

Рис. Мета та завдання професійної діяльності фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» як системоутворюючий фактор системи його професійної підготовки та структури його професійної підготовленості

Проблемою визначення складових структури професійної підготовленості фахівців різних професій досліджувало багато вчених [3, 5]. Однак ця проблема через свою складність вирішена не в повній мірі. У доступних наукових джерелах особливо мало інформації про порівняльну значимість основних компонентів системи професійної підготовки

фізичних терапевтів. Для визначення значимості основних компонентів системи професійної підготовленості фахівця фізичної терапії було проведено анкетування. До дослідження залучили 90 здобувачів вищої освіти ОС «магістрів» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», ДВНЗ «Ужгородський національний університет», факультету здоров'я та фізичного виховання.

Респондентам була запропонована анкета, що містить перелік 50 професійно значимих структурних компонентів системи професійної підготовленості фахівців фізичної терапії. Студенти-магістри оцінювали за п'ятибальною шкалою значимість цих компонентів. Аналіз отриманих даних показав, що для фізичних терапевтів високу ступінь важливості мають 20 компонентів, що складає 40% від загального переліку. На підставі порівняння відсотків середніх значень значимих компонентів було проведено їх ранжування (табл.).

Таблиця
Ранжування значимих структурних компонентів професійної підготовленості фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

№	Найменування компонентів	% від загального переліку компонентів	Ранг
1	Розумові здібності	27%	I
2	Психологічна підготовленість	19%	II
3	Фізична працездатність	17%	III
4	Мотивація до професійної діяльності	16%	IV
5	Етика та культура поведінки	11%	V

В результаті ранжування виділено п'ять значимих структурних компонентів системи професійної підготовленості фахівців спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія»: розумові здібності, психологічна підготовленість, фізична та психічна працездатність, мотивація до роботи, культура поведінки. Компонент «розумові здібності» виявився найбільш значимим у цій системі.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що з точки зору теорії системного підходу, у будь-якій професії існує власна система підготовки фахівців, яка складається з багатьох підсистем і в той же час – вона є підсистемою іншої системи більш високого порядку. Так, у фахівця спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», можна виділити цілісну систему підготовки, яка є водночас підсистемою системи національної освіти і має у своїй структурі власні підсистеми підготовки.

Аналіз системи професійної підготовленості майбутніх фахівців фізичної терапії визначив найбільш значимі структурні компоненти цієї системи, якими є розумові здібності, психологічна підготовленість, рівень працездатності, мотивація до роботи, етика та культура поведінки. Ці компоненти слід розглядати як складові професійної підготовленості фізичних терапевтів.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у дослідженні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

ЛІТЕРАТУРА

1. Ерготерапія і життєдіяльність, 2013 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ergoterapia.wordpress.com/2013/01/30/ерготерапія-життєдіяльність>.
2. Кравчук Л.С. Фізична терапія, ерготерапія: тлумачення професійної діяльності / Л.С. Кравчук // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2017. – №13. - С. 37-40.
3. Суценко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): монографія / Л. П. Суценко. – Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 442 с.
4. Українська асоціація фізичної терапії. Загальні питання фізичної реабілітації. Що таке ерготерапія? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.physrehab.org.ua/forum/topic/83.html>.
5. Шиян Б. М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04.

Дата надходження рукопису до редакції: 11.03.2018 р.

Структурные компоненты системы профессиональной подготовленности будущих специалистов отрасли 22 «Здравоохранение» специальности 227 «Физическая терапия, эрготерапия»

Е.Н. Сивохоп, Е.Е. Сивохоп, В.А. Степчук

ГВУЗ «Ужгородский национальный университет», г. Ужгород, Украина

Цель – изучение структурных компонентов системы профессиональной подготовленности будущих специалистов, специальности 227 «Физическая терапия, эрготерапия».

Материалы и методы. Достижение цели исследования осуществлялось на основе использования следующих методов: теоретический анализ и обобщение литературных источников – целью проведения системного анализа по вопросам деятельности будущих специалистов, специальности 227 «Физическая терапия, эрготерапия»; анкетирование, ранжирование – использовались с целью определения иерархии значимости основных структурных компонентов системы профессиональной подготовленности физического терапевта.

Результаты. Системообразующим фактором системы подготовки физических терапевтов относится: цель и задачи. Целью является формирование готовности будущих специалистов к профессиональной деятельности. Задача – подготовка высококвалифицированных физических терапевтов, готовых к успешной профессиональной деятельности в учреждениях медицинского профиля. В статье рассмотрены наиболее значимые структурные компоненты системы профессиональной подготовленности специалистов физической терапии: умственные способности, психологическая подготовленность, физическая работоспособность, мотивация к работе, этика и культура поведения.

Выводы. Проведенное исследование позволяет утверждать, что с точки зрения теории системного подхода, в любой профессии существует собственная система подготовки специалистов, которая состоит из многих подсистем и в то же время – она является подсистемой другой системы более высокого порядка. Так, у специалиста специальности 227 «Физическая терапия, эрготерапия», можно выделить целостную систему подготовки, которая является одновременно подсистемой системы национального образования и имеет в своей структуре собственные подсистемы подготовки.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: физическая терапия, здравоохранение, профессиональная деятельность, компоненты, подготовка.

Structural components of the system of professional preparation of future specialists of the field 22 "Health care" of specialty 227 "Physical therapy, ergotherapy"

E.M. Syvokhop, E.E. Syvokhop, V.A. Stepchuk

State University "Uzhhorod National University", Uzhhorod, Ukraine

Purpose. The goal is to study the structural components of the system of professional preparation of future specialists 227 "Physical therapy, ergotherapy".

Methods. The goal of the research was achieved on the basis of the following methods: theoretical analysis and generalization of literary sources – the purpose of conducting a system analysis on the activities of future specialists in specialty 227 "Physical therapy, ergotherapy"; questioning, ranking – used to determine the hierarchy of the importance of the basic structural components of the professional fitness system of the physical therapist.

Results. System-forming factor of the system of training physical therapists: the purpose and objectives. The goal is the formation of readiness of future specialists for professional activities. The task is the preparation of highly qualified physical therapists who are ready for successful professional work in medical institutions. The article considers the most significant structural components of the system of professional preparation of specialists in physical therapy; mental abilities, psychological preparation, physical working capacity, motivation to work, ethics and culture of behavior.

Conclusions. The carried out research allows to assert that from the point of view of the theory of the system approach, in any profession there is an own system of training specialists, which consists of many subsystems and at the same time – it is a subsystem of another system of a higher order. So, the specialist of specialty 227 "Physical therapy, ergotherapy" can identify an integrated system of training, which is simultaneously a subsystem of the national education system and has in its structure its own training subsystems.

KEY WORDS: physical therapy, health care, professional activity, components, preparation.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Сивохоп Едуард Миколайович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, вул. І. Франка 1, Україна.

Сивохоп Ерік Едуардович – магістр першого року навчання, факультет здоров'я та фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, вул. І. Франка 1, Україна.

Степчук Віктор Олександрович – бакалавр третього курсу, факультет здоров'я та фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, вул. І. Франка 1, Україна.